

Bryssel 23.9.2021
SWD(2021) 275 final

KOMISSION YKSIKÖIDEN VALMISTELUASIAKIRJA

alueellisista oikeudenmukaista siirtymää koskevista suunnitelmista

1. JOHDANTO

Osana Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa perustettiin oikeudenmukaisen siirtymän mekanismi. Sen tarkoituksena on, ettei ketään ihmistä eikä mitään aluetta jätetä jälkeen siirryttäessä kohti ilmastoneutraalia taloutta. Siihen sisältyy oikeudenmukaisen siirtymän rahasto (Just Transition Fund), jäljempänä 'JTF-rahasto', josta investoidaan kaudella 2021–2027 yhteensä 17,5 miljardia euroa alueille, joihin ilmastoneutraaliin talouteen siirtyminen vaikuttaa eniten.

Oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa koskeva asetus, jäljempänä 'JTF-asetus', tuli voimaan 1. heinäkuuta 2021.¹ Jäsenvaltiot valmistelevat jo alueellisia oikeudenmukaista siirtymää koskevia suunnitelmiaan ja niihin liittyviä koheesiopolitiikan ohjelmia helmikuussa 2020 antamansa EU-ohjauksjakson maaraportin liitteen D pohjalta.²

Tässä asiakirjassa esitetyt näkemykset ovat Euroopan komission yksiköiden, eivätkä ne sido komissiota. Ainoastaan Euroopan unionin tuomioistuimella on toimivalta antaa sitovia tulkintoja unionin lainsäädännöstä.

2. STRATEGINEN KONTEKSTI EU:N TASOLLA

Euroopan vihreän kehityksen ohjelma on Euroopan unionin uusi kasvustrategia. Siinä asetetaan kunnianhimoinen pitkän aikavälin tavoite unionin muuntamiseksi nykyaikaiseksi, resurssitehokkaaksi ja kilpailukykyiseksi taloudeksi, jossa ei vuoteen 2050 mennessä enää aiheuteta kasvihuonekaasujen nettopäästöjä, jossa talouskasvu on irrotettu resurssien käytöstä ja jossa ei jätetä jälkeen ketään ihmistä eikä mitään aluetta. Siinä korostetaan muutoksen tarvetta kaikilla aloilla, kuten liikenteen, energian, maatalouden, rakentamisen ja teollisuuden aloilla, minkä ohella varotaan lukkiutumista kestävämpiin käytäntöihin.³

Kestäväan kehitykseen siirtymisen hallinta edellyttää strategisen vision muodostamista, investoimista innovatiivisiin ratkaisuihin ja niiden käyttöönottoon, luopumista kestävämmistä käytännöistä ja sen varmistamista, että muutos tapahtuu oikeudenmukaisella tavalla.⁴ Kaikki jäsenvaltiot, alueet ja kaupungit eivät kuitenkaan aloita siirtymää samasta pisteestä, eikä niillä ole samoja toimintavalmiuksia. Lisäksi vaikutukset kohdistuvat kansalaisiin ja työntekijöihin eri tavoin. Euroopan vihreän kehityksen ohjelma kääntää ilmasto- ja ympäristöhaasteet mahdollisuuksiksi ja pyrkii tekemään siirtymästä oikeudenmukaisen ja osallistavan kaikille.

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1056, annettu 24 päivänä kesäkuuta 2021, oikeudenmukaisen siirtymän rahaston perustamisesta.

² Komission rakenneuudistusten tuen pääosasto tarjoaa 17 jäsenvaltiolle teknistä tukea alueellisten oikeudenmukaista siirtymää koskevien suunnitelmien valmisteluun. Lisäksi jäsenvaltiot voivat saada teknisen tuen välineistä erityistä tukea oikeudenmukaisen siirtymän toteuttamiseen.

³ COM(2019) 640 final.

⁴ Kestäviä siirtymiä koskeva opas:
https://ec.europa.eu/regional_policy/fi/information/publications/guidelines/2020/supporting-sustainability-transitions-under-the-european-green-deal-with-cohesion-policy-toolkit-for-national-and-regional-decision-makers

Oikeudenmukaisen siirtymän mekanismi perustettiin osana Euroopan vihreän kehityksen ohjelman investointisuunnitelmaa, jonka tavoitteena on, että mitään aluetta ei jätetä jälkeen.⁵ Mekanismin sisältämä JTF-rahasto on perustettu osana koheesiopolitiikkaa, joka on EU:n tärkein politiikanala alueellisten erojen kaventamiseksi ja EU:n alueiden rakenteellisten muutosten käsittelemiseksi. Koheesiopolitiikan yhteistyössä toteutettavalla hallinnoinnilla varmistetaan, että siirtymästrategiasta vastaavat kansalliset, alueelliset ja paikalliset viranomaiset ja sidosryhmät. JTF-rahaston lisäksi InvestEU-ohjelmaan kuuluvassa oikeudenmukaisen siirtymän järjestelyssä keskitytään yksityisten investointien houkuttelemiseen kyseisille alueille. EU:n talousarviosta tuetusta julkisen sektorin lainajärjestelystä sen sijaan tarjotaan edullisia lainaehtoja julkisten investointien tukemiseksi.

Oikeudenmukaisen siirtymän mekanismissa hyödynnetään aiemmista rakennemuutosprosesseista saatuja kokemuksia ja pyritään välttämään se, mitä teollisuuden vähentymisen seurauksena muista jälkeen jääneet alueet ovat aiemmin kokeneet. Mekanismi perustuu asiantuntemukseen, jota on kerätty aiemmista ja nykyisistä aloitteista. Sellaisia ovat esimerkiksi aiemmat yhteisön aloitteet, jotka koskivat kriisialoista riippuvaisten teollisuudenalojen monipuolistamista (RESIDER, RENAVAL ja RECHAR)⁶, siirtymävaiheessa olevat kivihiilialueet -aloite, jossa siirtymään sovelletaan kokonaisvaltaista lähestymistapaa 34 alueella, joiden taloudet ovat erittäin riippuvaisia hiili-, turve- ja öljyliusketaloudesta⁷, sekä teollisuuden muutosprosessissa olevia alueita koskeva pilottitoimi⁸. Oikeudenmukaisen siirtymän mekanismissa sovelletaan uutta lähestymistapaa, jossa keskitytään sekä fossiilisista polttoaineista riippuvaisiin että kasvihuonekaasuintensiivisiin alueisiin. Siinä yhdistetään ilmastoneutraaliuden tavoite paikallälhtöiseen lähestymistapaan, jolla lievennetään siirtymän kielteisiä vaikutuksia. Lisäksi siinä tarjotaan hyödyllistä yhdistelmää uusia välineitä avustusten sekä julkiselle ja yksityiselle sektorille myönnettävien lainojen sovittamiseksi yhteen.

3. TUKIKELPOISUUS: ALUEET, JOIHIN SIIRTYMÄ VAIKUTTA A KIELTEISIMMIN

<i>Asiaa koskevat säännökset lainsäädännössä</i>	
<i>Asetus</i>	<i>Artiklat, johdanto-osan kappaleet tai liitteet</i>
Oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa koskeva asetus (2021/1056)	2 artikla – Eryitystavoite 6 artikla – Eryitysmäärärahat syrjäisimmille alueille ja saarille 11 artikla – Alueellinen oikeudenmukaista siirtymää koskeva suunnitelma Liite II – Alueellisten oikeudenmukaista siirtymää koskevien suunnitelmien malli (1 kohta) Johdanto-osan 2, 5, 8 ja 19 kappale
<i>Asiaa koskeva lainsäädäntö</i>	

⁵ COM(2020) 21 final.

⁶ <https://cordis.europa.eu/article/id/1663-assessment-of-community-initiatives-on-the-diversification-of-industrial-areas-dependent-upon-i/>

⁷ https://ec.europa.eu/energy/topics/oil-gas-and-coal/EU-coal-regions/initiative-for-coal-regions-in-transition_pl

⁸ https://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/themes/industrial-transition

”Tuettavien alueiden on oltava alueita, joihin siirtymän taloudelliset ja sosiaaliset vaikutukset kohdistuvat kielteisimmän” (JTF-asetuksen 11 artiklan 1 kohta)

Jotta ilmastoneutraaliin talouteen siirtymisen suurista haasteista erityisesti talous- ja työllisyysasioissa voidaan selvitä, käytettävissä olevat varat on keskitettävä alueille, joihin siirtymällä on kielteisimmät taloudelliset ja sosiaaliset vaikutukset. Toisin kuin Euroopan aluekehitysrahaston, jäljempänä ’EAKR’, ja Euroopan sosiaalirahasto plussan, jäljempänä ’ESR+’, JTF-rahaston tuki keskitetään rajalliseen määrään NUTS 3 -tason alueita¹⁰ tai niiden osia. Saadakseen JTF-rahastosta tukea alueiden on siksi perusteltava riippuvuutensa fossiilisista polttoaineista (erityisesti hiilestä, ruskohiilestä, turpeesta, öljyliuskeesta, raskasöljystä ja dieselöljystä) ja/tai kasvihuonekaasuintensiivisestä teollisuustoiminnasta. Näiden alueiden on myös perusteltava, että siirtymän taloudelliset ja yhteiskunnalliset vaikutukset kohdistuvat kielteisimmän juuri niihin, etenkin siltä osin kuin on kyse odotettavissa olevista työpaikkojen menetyksistä ja kasvihuonekaasuvältaimpien teollisuuslaitosten tuotantoprosessien muuttamisesta.¹¹

”[Siirtymä] on erityisen vaativaa niille jäsenvaltioille, joissa nojaututaan tai on viime aikoihin asti nojaututtu voimakkaasti fossiilisiin polttoaineisiin tai kasvihuonekaasuvältaiseen teolliseen toimintaan, joka on poistettava vaiheittain käytöstä tai jota on mukautettava” (JTF-asetuksen johdanto-osan 8 kappale)

EU:n vuoden 2030 ilmasto- ja energiatavoitteet ja siirtyminen kohti EU:n ilmastoneutraaliutta vuoteen 2050 mennessä vaikuttavat kaikkiin jäsenvaltioihin. Niiden kansallisissa energia- ja ilmastosuunnitelmissa¹² ja muissa asiaankuuluvissa strategioissa, kuten kansallisissa pitkän aikavälin strategioissa¹³, jos sellaisia on, esitetään kansalliset tavoitteet, politiikat ja toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi sekä arvioidaan odotettavissa olevia sosiaalisia ja taloudellisia vaikutuksia. JTF-rahaston kohdealueet tarvitsevat muita enemmän apua sopeutuakseen ilmastoneutraaliuteen ja hyötyäkseen siitä, koska talouden alat, joista ne ovat riippuvaisia, taantuvat ja/tai muuttuvat. Fossiilisten polttoaineiden tuotantoon perustuvan taloudellisen toiminnan tuotanto- ja työllisyystasojen odotetaan alenevan peruuttamattomasti.

⁹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1999, annettu 11 päivänä joulukuuta 2018, energiaunionin ja ilmastotoimien hallinnosta, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 663/2009 ja (EY) N:o 715/2009, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 94/22/EY, 98/70/EY, 2009/31/EY, 2009/73/EY, 2010/31/EU, 2012/27/EU ja 2013/30/EU, neuvoston direktiivien 2009/119/EY ja (EU) 2015/652 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 525/2013 kumoamisesta (EUVL L 328, 21.12.2018, s. 1).

¹⁰ Tilastollisten alueyksiköiden nimikkeistö (Nomenclature of Territorial Units for Statistics, NUTS).

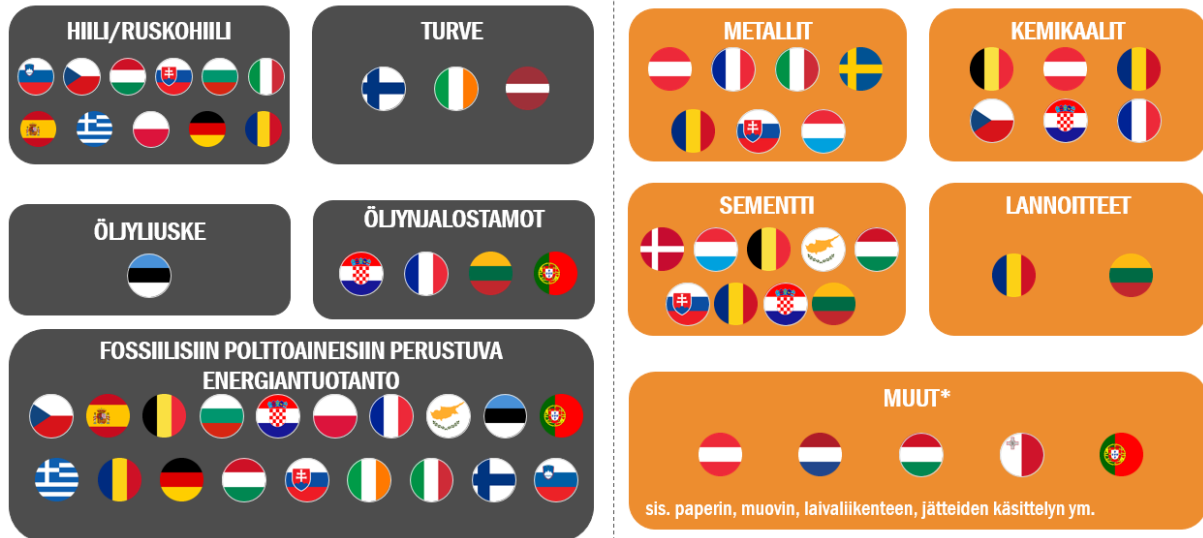
¹¹ Komissio esitti EU-ohjausjaksoprosessin osana alustavat näkemyksensä JTF-rahaston ensisijaisista investointialoista kussakin jäsenvaltiossa (helmikuussa 2020 annettujen EU-ohjausjakson maaraporttien liitteiden D mukaisesti, ks. https://ec.europa.eu/info/publications/2020-european-semester-overview-investment-guidance-just-transition-fund-2021-2027-member-state-annex-d_en). Komissio tekee lopullisen päätöksen maantieteellisestä soveltamisalasta hyväksymällä ohjelmat, joihin on liitetty alueelliset oikeudenmukaista siirtymistä koskevat suunnitelmat.

¹² https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-strategy/national-energy-climate-plans_en

¹³ https://ec.europa.eu/info/energy-climate-change-environment/implementation-eu-countries/energy-and-climate-governance-and-reporting/national-long-term-strategies_en

Joidenkin toimialojen on taas muututtava, kun sellaista toimintaa varten, jonka kasvihuonekaasupäästötasot ovat suuria, löydetään teknologisia vaihtoehtoja hiilivaltaisille prosesseille. Näin voidaan säilyttää taloudellinen tuotos ja lisätä työllisyyttä.

Komissio on jo yksilöinyt seuraavat mahdollisesti taantuvat tai muuttuvat alat, joihin ilmastoneutraaliuteen siirtyminen vaikuttaa:

Helmikuussa 2020 annettujen EU-ohjausjakson maaraporttien liitteissä D yksilöidyt taantuvat (harmaat) ja muuttuvat (oranssit) alat

Ilmastoneutraaliuteen siirtymisen **sosiaaliset vaikutukset** liittyvät ensisijaisesti työllisyyteen. Tämä vaikuttaa suoraan kotitalouksien ja perheiden toimeentuloon ja sosiaaliseen syrjäytymiseen sekä merkittävästi sukupuolten tasa-arvoon. EU:n taantuvilla aloilla hiileen liittyvässä toiminnassa työskentelee lähes 237 000 henkilöä, turvetuotannossa lähes 10 000 henkilöä ja öljyliusketeollisuudessa noin 6 000 henkilöä. Myös monet muut, välilliset työpaikat ovat riippuvaisia fossiilisten polttoaineiden arvoketjusta. Huomattavan määrän ihmisiä työllistävät myös kasvihuonekaasuintensiiviset teollisuudenalat. Joissakin tapauksissa sosiaaliset vaikutukset eivät liity työpaikkojen menetyksiin vaan siihen, että tarvittavat teknologiset muutokset edellyttävät huomattavassa määrin teollisuusalojen työntekijöiden ammattitaidon parantamista ja uusien taitojen hankkimista sekä työntekijöiden liikkuvuutta. Työllisyysvaikutusten lisäksi siirtymä voi vaikuttaa tuloihin ja niiden jakautumiseen, sosiaaliseen osallisuuteen, yhteisön yhteenkuuluvuuteen, elinoloihin, energiaköyhyyteen, julkisten palvelujen saatavuuteen ja muihin sosiaalisiin näkökohtiin.

Siirtymän **taloudelliset vaikutukset** ovat taantuvilla ja muuttuvilla aloilla erilaisia. Fossiilisten polttoaineiden hankinnan, tuotannon ja käytön väheneminen aiheuttaa kaivosten ja louhintapaikkojen sulkemisia, omaisuuden menetyksiä ja fossiilisia polttoaineita käyttävien laitosten käytöstä poistamista. Arviot osoittavat esimerkiksi, että nykyisestä hiilivoimakapasiteetista poistuu vuoteen 2030 mennessä käytöstä puolet – kaksi kolmasosaa.¹⁴

¹⁴ Kapetaki, Z., Alves Dias, P., Conte, A., Kanellopoulos, K., Mandras, G., Medarac, H., Nijs, W., Ruiz, P., Somers, J., Tarvydas, D., Recent trends in EU coal, peat and oil shale regions, EUR 30618

Lisäksi kivihiilestä luopumista koskevia kansallisia suunnitelmia ollaan joissakin jäsenvaltioissa nopeuttamassa.¹⁵ Tällä vähenemisellä on taloudellisia vaikutuksia erityisesti niiden kivihiilialueiden kehitykseen, joista suurimmalla osalla on jo nyt kansallista keskiarvoa pienempi alueellinen asukaskohtainen BKT.¹⁶ Kaivosten sulkeminen ja fossiilisia polttoaineita käyttävien voimalaitosten käytöstä poistaminen aiheuttavat rakennemuutoksia niihin liittyvillä teollisuudenaloilla (esimerkiksi kaivoslaitteiden valmistuksessa, jalostusteollisuudessa ja kuljetus- ja logistiikka-alalla). Se vaikuttaa myös energiaintensiivisiin teollisuudenaloihin, kuten teräksentuotantoon, mikä lisää näiden teollisuudenalojen ja alueiden muutostarpeita.

Muuttuviin aloihin kohdistuvat taloudelliset vaikutukset liittyvät pääasiassa siihen, että talouskehityksen ja kilpailukyvyn näkökulmasta on otettava huomioon tarve tehdä suuria päästövähennyksiä. Näin voidaan edistää unionin vuoden 2030 energia- ja ilmastotavoitteiden ja vuoden 2050 ilmastoneutraaliustavoitteen saavuttamista. Muun teollisuuden paitsi sähköntuotannon osuus EU:n päästöistä oli vuonna 2018 noin 20 prosenttia.¹⁷ Nämä päästöt liittyvät sekä energiankäyttöön että teollisuusprosesseihin. Teollisuuden kasvihuonekaasupäästöjen merkittävä väheneminen, jota tarvitaan vuosiksi 2030 ja 2050 asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi¹⁸, riippuu osittain tehokkuuden paranemisesta, polttoaineen vaihdosta ja sähköistämisestä.¹⁹ Se edellyttää kuitenkin myös muutoksia tuotantomalleissa sekä sellaisten teknologioiden käyttöönottoa, joita ei useinkaan vielä käytetä laajamittaisesti esimerkiksi sementtialalla, teräksen tuotannossa tai kemikaalialalla. Tällaiset teknologiset muutokset edellyttävät, että merkittäviä investointeja tehdään nyt, jotta vältetään lukkiutumiset ja hukkainvestoinnit.

”sosiaalisten, väestörakenteeseen liittyvien, taloudellisten, terveydellisten ja ympäristöön liittyvien vaikutusten lieventämiseen” (JTF-asetuksen 11 artiklan 2 kohdan d alakohta)

Joissakin tapauksissa siirtymällä voi olla laajempia **vaikutuksia väestörakenteeseen**, kun alueesta tulee tiettyjen alojen taantumisen seurauksena vähemmän houkutteleva asuin- ja työpaikka. Se voi vaikuttaa erityisesti nuoriin siksi, että heidän ikäryhmässään työttömyys on keskimääräistä yleisempää ja he ovat taipuvaisempia muuttamaan pois alueelta.²⁰ Siirtymä voi kuitenkin vaikuttaa suhteettomasti myös ikääntyneisiin ihmisiin, vähemmistöihin ja työntekijöihin, joiden työkyky on alentunut tai joilla on ammattitaitoja tai muita (psykkisiä) terveysongelmia.

EN, Euroopan unionin julkaisutoimisto, Luxemburg, 2021, ISBN 978-92-76-30987-1, doi:10.2760/510714, JRC123508.

¹⁵ https://ec.europa.eu/energy/topics/oil-gas-and-coal/EU-coal-regions/coal-regions-transition_en

¹⁶ Alves Dias, P. et al., EU coal regions: opportunities and challenges ahead, EUR 29292 EN, Euroopan unionin julkaisutoimisto, Luxemburg, 2018, ISBN 978-92-79-89884-6, doi:10.2760/064809, JRC112593.

¹⁷ https://ec.europa.eu/clima/sites/default/files/strategies/progress/docs/com_2020_777_en.pdf

¹⁸ https://ec.europa.eu/clima/policies/ets_en

¹⁹ Ks. ”Puhdas maapallo kaikille” – COM(2018) 773 final (4.5 kohta ja liite 7.6) ja asiakirjaan ”Ilmastotavoitesuunnitelma vuodelle 2030” liittyvä vaikutustenarviointi – SWD(2020) 176 final (erityisesti liite 9.4.2.7).

²⁰ Opas ”Youth for a just transition”:
https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/guides/2021/youth-for-a-just-transition-a-toolkit-for-youth-participation-in-the-just-transition-fund

Lopuksi on käsiteltävä **ympäristövaikutuksia**, jotka liittyvät siirtymiseen pois hiili-intensiivisestä toiminnasta tai fossiilisten polttoaineiden tuotannosta. Erityisesti hankintatoiminnan lopettaminen, kaivosten sulkeminen tai tiettyjen tuotantolaitosten poistaminen käytöstä voi aiheuttaa joutomaiden syntymistä, maaperän ja veden saastumista, geofysikaalista epävakautta tai muita ympäristöriskejä sekä **terveysriskejä**.²¹ Turvemaidella voi olla vielä turvetuotannon lopettamisen jälkeenkin vaikutusta ekosysteemien heikkenemiseen ja kykyyn suorittaa ekosysteemipalveluja (mukaan lukien hiilen sitominen ja varastointi).

Yhteenvedona voidaan todeta, että JTF-rahastossa painopiste on alueissa, joilla on suurimmat haasteet ilmastoneutraaliuteen siirtymisessä. Asia on perusteltava siitä näkökulmasta, miten riippuvaisia alueet ovat tällä hetkellä taantuvista tai muuttuvista aloista ja mitä suunnitelmia niillä on siirtymään ilmastoneutraaliin talouteen EU:ssa. Jäsenvaltioiden on erityisesti osoitettava, että paikallisilla työmarkkinoilla vaaditut ammattitaitoprofiilit muuttuvat, että työllisyys fossiilisten polttoaineiden tuotannossa ja käytössä vähenee tai että tuotantoprosesseja teollisuuslaitoksissa, joilla on suurin kasvihuonekaasuintensiteetti, muutetaan. Jos yksilöityihin alueisiin kuuluu saaria tai syrjäisimpiä alueita, olisi kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, edellyttääkö niiden erityistilanne erilaista lähestymistapaa siirtymän sosiaalisten ja taloudellisten vaikutusten käsittelemiseen. Etenkään näiden alueiden energiasiirtymän haasteisiin liittyviä seikkoja ei voida tarkastella erikseen.

Jos jäsenvaltio pyytää (alueellisen oikeudenmukaista siirtymää koskevan suunnitelman luonnoksessa, ohjelmaluonnoksessa tai olemassa olevan ohjelman muutosehdotuksessa) ottamaan mukaan uusia alueita (verrattuna aiemmin ehdotettuun maantieteelliseen soveltamisalaan tai komission aiemmin hyväksymään alueelliseen oikeudenmukaista siirtymää koskevaan suunnitelmaan), pyyntöä arvioidaan edellä kuvattujen seikkojen perusteella. Arvioinnissa otetaan huomioon alue ja väestömäärä, siirtymän vaikutusten kohteena olevat taantuvat tai muuttuvat alat, kielteiset sosioekonomiset vaikutukset, joihin on puututtava, sekä johdonmukaisuus komission yksilöimien maantieteellisten painopisteiden kanssa (implisiittinen tuki-intensiteetti mukaan lukien). Komissio ottaa virallisesti kantaa tällaisiin pyyntöihin hyväksymällä asiaankuuluvat ohjelmat tai muuttamalla niitä.

4. SIIRTYMÄPROSESSI JA HAASTEET

<i>Asiaa koskevat säännökset lainsäädännössä</i>	
<i>Asetus</i>	<i>Artiklat, johdanto-osan kappaleet tai liitteet</i>
Oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa koskeva asetus (2021/1056)	2 artikla – Erityistavoite 7 artikla – Varojen ehdollinen saatavuus 11 artikla – Alueellinen oikeudenmukaista siirtymää koskeva suunnitelma Liite II – Alueellisten oikeudenmukaista siirtymää koskevien suunnitelmien malli Johdanto-osan 18 ja 19 kappale
<i>Asiaa koskeva lainsäädäntö</i>	
Energiaunionin hallintoa koskeva asetus	

²¹ Ottaen huomioon saastuttaja maksaa -periaate SEUT-sopimuksen 191 artiklan mukaisesti.

Ensimmäisenä askeleena JTF-rahaston toimintalogiikan määrittämisessä vaikutusten kohteeksi joutuneella alueella alueellisessa oikeudenmukaista siirtymää koskevassa suunnitelmassa olisi esitettävä yksityiskohtaisesti siirtymäprosessi, joka toteutetaan alueella ilmastoneutraalin talouden saavuttamiseksi.

”kuvaus kansallisen tason siirtymäprosessista ilmastoneutraaliin talouteen, mukaan luettuna aikataulu keskeisille siirtymävaiheille” (JTF-asetuksen 11 artiklan 2 kohdan a alakohta)

Jokaisessa alueellisessa oikeudenmukaista siirtymää koskevassa suunnitelmassa olisi oltava kuvaus **kansallisen tason siirtymäprosessista** sekä aikataulu keskeisille siirtymävaiheille, joilla pyritään saavuttamaan vuotta 2030 koskevat ilmasto- ja energiatavoitteet²³ ja vuoden 2050 ilmastoneutraaliustavoite. Näiden toimien olisi oltava yhdenmukaisia kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien sekä kansallisten pitkän aikavälin strategioiden, erityisesti suunniteltujen investointien, tärkeimpien siirtymävaiheiden aikataulun, kansallisten tavoitteiden edistämisen, saavutettavien tavoitteiden ja oikeudenmukaista siirtymää varten toteutettavien toimien, kanssa.²⁴ Asiassa olisi otettava huomioon kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien viimeisin päivitetty versio sekä komission arvio lopullisista kansallisista energia- ja ilmastosuunnitelmista, myös silloin, kun tavoitteet ovat kunnianhimoisemmat.

”JTF-tuen edellytyksenä olisi oltava siirtymäprosessin tosiasiallinen toteuttaminen tietyllä alueella” (JTF-asetuksen johdanto-osan 18 kappale)

Alueellisessa oikeudenmukaista siirtymää koskevassa suunnitelmassa on myös esitettävä selvät todisteet siirtymäprosessista ja sen **vaikutuksista kyseisen alueen tasolla** lähitulevaisuudessa (vuonna 2030 tai sitä ennen). Jos siirtymäprosessin (suunnitellusta) toteuttamisesta vuoteen 2030 mennessä ei pystytä esittämään todisteita tietyllä alueella, vastaava alueellinen oikeudenmukaista siirtymää koskeva suunnitelma ei ole täydellinen.

²² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus puitteiden vahvistamisesta ilmastoneutraaliuden saavuttamiseksi sekä asetusten (EY) N:o 401/2009 ja (EU) 2018/1999 muuttamisesta (eurooppalainen ilmastolaki).

²³ Unionin vuoden 2030 energia- ja ilmastotavoitteet asetetaan energiaunionin hallinnosta annetun asetuksen 2 artiklan 11 kohdassa. Niihin kuuluvat kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen vähintään 40 prosentilla (vuoden 1990 tasosta), uusiutuvan energian osuuden kasvattaminen vähintään 32 prosenttiin ja energiatehokkuuden parantaminen vähintään 32,5 prosentilla. Osana Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa eurooppalaisissa ilmastolaissa vahvistetaan kunnianhimoisempi ilmastotavoite, joka on päästöjen vähennys vähintään 55 prosentilla vuoteen 2030 mennessä. Komissio hyväksyi 14. heinäkuuta 2021 lainsäädännön 55-valmiuspaketin, jolla yhdenmukaistetaan asiaankuuluva ilmasto- ja energialainsäädäntö uuden tavoitteen kanssa (https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/delivering-european-green-deal_fi). Komissio on tässä yhteydessä korostanut, että hiilinielujen asemaa olisi lisättävä vuoteen 2030 mennessä ja että nykyisen EU:n maankäyttöä ja metsätaloutta koskevan asetuksen tarkistamista koskevan komission tulevan ehdotuksen olisi oltava tämän tavoitteen mukainen.

²⁴ Jos energiaunionin hallinnosta annetun asetuksen 14 artiklan mukainen kansallisen energia- ja ilmastosuunnitelman päivittäminen edellyttää alueellisen oikeudenmukaista siirtymää koskevan suunnitelman tarkistamista, tarkistus toteutetaan osana yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 18 artiklan mukaista väliarviointia.

Kunkin alueellisen oikeudenmukaista siirtymää koskevan suunnitelman olisi sisällettävä yksityiskohtainen kansallisen tason suunnitelma siirtymäprosessista kohti ilmastoneutraalia taloutta. Kansallisen siirtymäprosessin epävarmuus ei myöskään poista jäsenvaltion vastuuta JTF-rahastoon liittyvistä velvoitteista säätää aluetason siirtymäprosessi vuosiksi 2030 ja 2050 asetettuja tavoitteita koskevan kansallisen sitoumuksen (tehty EU:n ilmastolain yhteydessä) mukaiseksi, mikä vaikuttaa kyseisen alueen tasolla vuonna 2030 tai sitä ennen. Siirtymäprosessissa olisi viitattava fossiilisten polttoaineiden hankinnan, tuotannon tai käytön lopettamista tai merkittävää vähentämistä koskevaan aikatauluun tai kasvihuonekaasuintensiiivisten alojen toimien, prosessien ja tuotosten muuttamista koskevaan aikatauluun.

Ehdotuksia maantieteellisen soveltamisalan laajentamisesta alueille, joilla ei ole selkeää siirtymäprosessia ja joihin liittyy kielteisiä sosioekonomisia vaikutuksia vuoteen 2030 mennessä, ei pitäisi hyväksyä.

Alueilla, joilla siirtymäprosessin toteuttaminen on fossiilisiin polttoaineisiin liittyvän toiminnan jatkamisen tai aloittamisen vuoksi epävarmaa, olisi arvioitava alueellisissa oikeudenmukaista siirtymää koskevissa suunnitelmaehdotuksissa esitetyt perustelut tapauskohtaisesti ottaen huomioon seuraavat kaksi edellytystä:

- Fossiilisten polttoaineiden käytön asteittaisen lopetuksen toteuttamisen osalta komissio ei saisi hyväksyä alueellisia oikeudenmukaista siirtymää koskevia suunnitelmia, jotka perustuvat fossiilisiin polttoaineisiin liittyvän toiminnan vähäiseen tai osittaiseen vähentämiseen ja vastaaviin kasvihuonekaasupäästöihin, jos ne eivät selvästikään auta saavuttamaan vuosien 2030 ja 2050 tavoitteita. Päästöjen merkittävä vähentäminen tarkoittaa, että alueella on osoitettavissa vähintään panos, joka on oikeassa suhteessa vuoden 2030 kansallisiin ilmasto- ja energiatavoitteisiin. Tähän on liityttävä myös merkittäviä työllisyysvaikutuksia.
- Jos alueellisessa oikeudenmukaista siirtymää koskevassa suunnitelmassa yksilöidyllä alueella suunnitellaan perinteisiin fossiilisiin polttoaineisiin perustuvan uuden hankinta- tai tuotantokapasiteetin avaamista (esimerkiksi lisenssien myöntämistä tai uusien hiilikaivosten, liuskeöljylaitosten tai jalostamojen avaamista)²⁵ JTF-rahaston voimaantumisen jälkeen, kyseisellä NUTS 3 -tason alueella ei periaatteessa pitäisi olla mahdollisuutta saada tukea JTF-rahastosta. Asianmukaisesti perustelluissa olosuhteissa, joissa jäsenvaltio voi osoittaa, että tällaiset toimet eivät vaikuta kielteisesti etenemiseen kohti eurooppalaisessa ilmastolaissa asetettuja vuosien 2030 ja 2050 tavoitteita kaikilla talouden aloilla, komissio voi tapauskohtaisen arvioinnin perusteella hyväksyä kyseisen ohjelman. Tällainen päätös edellyttäisi kuitenkin, että kyseiselle alueelle on määritelty siirtymäprosessi ja että siellä on havaittu ilmastonmuutoksesta johtuva merkittävä sosioekonominen vaikutus.

²⁵ Nämä kolme alaa (kivihiili, turve ja öljyliuske) mainitaan nimenomaisesti JTF-asetuksen johdanto-osan 2 kappaleessa. Ne muodostavat perustan kolmelle viidestä kriteeristä, joihin JTF-rahaston määrärahat perustuvat.

Alueellisten oikeudenmukaista siirtymää koskevien suunnitelmien kattamien erityisalueiden olisi oltava yhtenäisiä maantieteellisiä alueita. Niiden olisi kuvastettava mahdollisimman hyvin toiminnallisia alueellisia talousalueita, jotka vastaavat fossiilisiin polttoaineisiin liittyvään toimintaan tai kasvihuonekaasuintensiivisiin teollisuusprosesseihin osallistuvien laitosten ja niihin liittyvien yritysten vaikutusten kohteena olevia yhteisöjä, työmarkkinoita ja taloudellista toimintaa. Komissio ei hyväksy NUTS 3 -tason alapuolella olevien alueiden määrittämistä, jos ne sulkevat keinotekoisesti pois alueet, jotka mahdollistavat fossiilisiin polttoaineisiin liittyvän toiminnan ylläpitämisen tai lisäämisen. Sen sijaan komissio voi harkita NUTS 3 -tason alapuolella olevien alueiden ottamista mukaan, jos vaikutuksen kohteena olevat yhteisöt, työvoima ja taloudellinen toiminta muodostavat edellä kuvatun mukaisesti johdonmukaisen maantieteellisen kokonaisuuden.

Turvetuotannosta huomattavan riippuvaisten alueiden JTF-tuen olisi perustuttava siihen, että ne toteuttavat siirtymäprosessin, jolla on vaikutusta vuoteen 2030 mennessä sen alueen tasolla, josta alueellinen oikeudenmukaista siirtymää koskeva suunnitelma on toimitettu. Prosessin on perustuttava 1) turpeen energiakäytön asteittaiseen lopettamiseen ja 2) turvetuotannon kasvihuonekaasupäästöjen merkittävään vähentämiseen (esimerkiksi sulkemalla tuen ulkopuolelle haitallisimmat käytännöt, tukemalla teknologian kehittämistä, parantamalla hoitokäytäntöjä tai ennallistamalla turvemaita).²⁶ JTF-tuella toteutettavissa investoinneissa olisi noudatettava fossiilisten polttoaineiden sulkemista tuen ulkopuolelle²⁷ ja ympäristön kestävyyttä koskevia vaatimuksia Euroopan vihreän kehityksen ohjelman biodiversiteettitavoitteiden mukaisesti.

”arviointi siirtymähaasteista yksilöidyillä alueilla, joihin vaikutukset kohdistuvat kielteisimmän, mukaan luettuna ilmastoneutraaliin unionin talouteen vuoteen 2050 mennessä siirtymisen sosiaaliset, taloudelliset ja ympäristöön liittyvät vaikutukset” (JTF-asetuksen 11 artiklan 2 kohdan c alakohta)

JTF-rahaston ainoa erityistavoite on ”antaa alueille ja ihmisille mahdollisuus käsitellä niitä sosiaalisia, työllisyyteen liittyviä, taloudellisia ja ympäristöön liittyviä vaikutuksia, joita on pyrkimyksellä saavuttaa vuotta 2030 koskeva unionin energia- ja ilmastotavoite ja unionin siirtymisellä ilmastoneutraaliin talouteen vuoteen 2050 mennessä Pariisin sopimuksen mukaisesti”²⁸. Suunnitellun siirtymäprosessin perusteella olisi arvioitava **siirtymävaiheen haasteita alueellisen oikeudenmukaista siirtymää koskevan suunnitelman alueilla**. Tämän arvioinnin olisi oltava Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin mukainen. Arvioinnin olisi oltava niin yksityiskohtainen, että siinä otetaan huomioon JTF-rahaston kohdennettu maantieteellinen painopiste. Sen olisi sisällettävä ainoastaan ne haasteet, jotka liittyvät suoraan kasvihuonekaasuintensiivisen toiminnan muuttamiseen tai lopettamiseen. Arviointia voitaisiin ohjata erityisesti seuraavilla kysymyksillä:

²⁶ Turve on fossiilinen polttoaine. Sen palamisesta aiheutuu merkittäviä määriä kasvihuonekaasupäästöjä. Lisäksi turpeen nostoon ja turvemaiden hävittämiseen liittyy merkittäviä kasvihuonekaasupäästöjä. Näistä syistä turvetuotanto oli yksi JTF-varojen jakoperusteista.

²⁷ JTF-rahastosta ei voida tukea investointeja fossiilisten polttoaineiden tuotantoon, käsittelyyn, kuljetukseen, jakeluun, varastointiin tai polttamiseen (ks. 5.4 kohta).

²⁸ JTF-asetuksen 2 artikla.

- Mikä alueen talouden muuttuvien ja/tai taantuvien alojen suhteellinen merkitys on? Vaikuttavatko ne edelleen muihin aloihin tai alueen laajempaan talousrakenteeseen? Vaikuttaako siirtymä pieniin ja keskisuuriin yrityksiin (pk-yrityksiin) ja/tai suuriin yrityksiin? Millaisia mahdollisuuksia alueen talouden monipuolistamiseen liittyy? Onko alueella riittävä yritystukijärjestelmä?
- Kuinka monta työpaikkaa mahdollisesti menetetään muutoksen tai sulkemisen vuoksi tai kuinka moneen muutos tai sulkeminen vaikuttaa, mukaan lukien varhaiseläkkeelle siirtymiset? Miten tämä luku on verrattavissa alueen kokonaistyöllisyyteen ja tarvittaessa suhteessa tiettyihin yhteisöihin tai yrityksiin?
- Onko odotettavissa olevien muutosten vaikutuksista eri tuloryhmiin tehty jakautumiseen liittyvää vaikutustenarviointia? Onko käytössä riittävä vero- ja etuusjärjestelmä, jolla kompensoidaan mahdolliset jakautumiseen liittyvät kielteiset vaikutukset pienimpiin tuloihin?
- Mitä ammattitaidon parantamiseen ja uusien taitojen hankkimiseen liittyviä tarpeita voidaan tunnistaa ottaen huomioon sekä muuttuvien alojen ennakoitu kehitys että talouden monipuolistumisesta johtuvat osaamistarpeet?
- Mitä siirtymäprosessista johtuvia kehittämistarpeita ja -tavoitteita alueen talouden aloilla, työntekijöillä ja paikallisyhteisöillä on?
- Onko koulutusala mukautettu siirtymään liittyviin haasteisiin? Onko sillä käytössä järjestelmiä, joilla vaihdetaan tietoja alueen yritysten kanssa niiden nykyisistä ja tulevista osaamistarpeista? Onko koulutusjärjestelmällä autonomiaa ja valmiuksia vastata oikea-aikaisesti alueen yritysten sekä niiden yritysten, jotka saattavat olla valmiita investoimaan alueelle, tarpeisiin (eli mukauttaa tai kehittää opetussuunnitelmia, koulutusohjelmia ja työssäoppimista)? Toimivatko aiemman osaamisen ohjaus-, neuvonta- ja validointijärjestelmät käytännössä? Ovatko ne helposti työnhakijoiden saatavilla? Investoivatko yritykset itse työntekijöidensä osaamiseen ja miten se tapahtuu käytännössä? Hyödynnetäänkö käytettävissä olevaa osaamista koskevan tiedon hankintaa?²⁹
- Onko ilmastoneutraaliuteen siirtymisellä alueeseen kohdistuvia laajempia sosiaalisia vaikutuksia, kuten yhteisön yhtenäisyyteen, elinoloihin, energiaköyhyyteen tai julkisten palvelujen saatavuuteen kohdistuvia vaikutuksia?
- Liittyykö ilmastoneutraaliin talouteen siirtymiseen erityinen väestökadon riski ja mitä osia väestöstä se koskee? Vaikuttaako siirtymä erityisesti nuoriin?
- Onko sosiaalipalveluja mukautettu siirtymään liittyviin haasteisiin? Kykenevätkö ne selviytymään mahdollisesta ”uusien asiakkaiden” tulvasta? Onko niillä keinoja tarjota uusia palveluja ja toimenpiteitä, jotka täydentävät työmarkkinoiden siirtymää ja edunsaajien sitoutumista? Onko niillä tarvittavat yhteistyökäytännöt aktiivisen

²⁹ Esimerkkejä tästä ovat alakohtaisen osaamisyhteistyön yhteenliittymien kokoamat tiedot (<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1415&langId=fi>), Cedefopin ”Online Vacancy Analysis Tool for Europe” (OVATE, <https://www.cedefop.europa.eu/en/data-visualisations/skills-online-vacancies>), EU:n osaamispanoraama (<https://skillspanorama.cedefop.europa.eu/en>) ja kansalliset osaamisstrategiat, jotka on laadittu EU:n tukemaa OECD:n teknistä apua hyödyntäen (<https://www.oecd.org/skills/nationalskillsstrategies/>).

työvoimapolitiikan alan ja koulutusalan kanssa tukijärjestelmän täydentämiseksi kattavasti? Onko yhteisössä saatavilla sosiaalipalveluja?

- Onko siirtymän jälkeen puuttava kielteisiin ympäristövaikutuksiin, kuten maaperän tai veden laatuun, ekosysteemien tilaan kohdistuviin tai maan kunnostukseen liittyviin vaikutuksiin?

5. OIKEUDENMUKAISEN SIIRTYMÄN TUETTAVAT TOIMINTATYYPIT

<i>Asiaa koskevat säännökset lainsäädännössä</i>	
<i>Asetus</i>	<i>Artiklat, johdanto-osan kappaleet tai liitteet</i>
Oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa koskeva asetus (2021/1056)	2 artikla – Erityistavoite 8 artikla – Tuen soveltamisala 9 artikla – Sulkeminen tuen soveltamisalan ulkopuolelle 11 artikla – Alueellinen oikeudenmukaista siirtymää koskeva suunnitelma Liite II – Alueellisten oikeudenmukaista siirtymää koskevien suunnitelmien malli (2 kohta) Johdanto-osan 5, 6, 12, 13, 14 ja 16 kappale
Yhteisiä säännöksiä koskeva asetus (2021/1060) ³⁰	9 artikla – Horisontaaliset periaatteet 36 artikla – Jäsenvaltioiden tekninen apu 63 artikla – Tukikelpoisuus
<i>Asiaa koskeva lainsäädäntö</i>	
Päästökauppajärjestelmää koskeva direktiivi ³¹	

”JTF-rahastosta tuetuilla toimilla olisi lievennettävä suoraan siirtymän vaikutusta vähentämällä kielteisiä vaikutuksia työllisyyteen ja rahoittamalla paikallisen talouden monipuolistamista ja nykyaikaistamista” (JTF-asetuksen johdanto-osan 5 kappale)

Kaikkien JTF-rahastosta tuettujen toimien on liityttävä sen erityistavoitteeseen, ja niillä on edistettävä alueellisten oikeudenmukaista siirtymää koskevien suunnitelmien täytäntöönpanoa. JTF-rahaston tavoitteena on lieventää siirtymän vaikutuksia tukemalla alueita, joihin siirtymä vaikuttaa eniten. Näin se edistää tasapainoista sosioekonomista siirtymää näillä alueilla ja pyrkii tekemään niiden talouksista tulevaisuuden vaatimukset huomioon ottavia, tarjoamaan niiden työntekijöille ihmisarvoiset mahdollisuudet ja tukemaan työnhakijoita. JTF-rahaston investointien olisi siksi kohdistuttava ensisijaisesti paikallistalouksien monipuolistamiseen sekä työntekijöiden ja työnhakijoiden ammattitaidon parantamiseen ja uusien taitojen hankkimiseen. Rahastosta voidaan tukea myös muita toimia, jotka kuuluvat JTF-asetuksen temaattisen soveltamisalan piiriin, jos niiden vaikutus

³⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1060, annettu 24 päivänä kesäkuuta 2021, Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, koheesiorahastoa, oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa ja Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä ja varainhoitosäännöistä sekä turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoa, sisäisen turvallisuuden rahastoa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälinettä koskevista varainhoitosäännöistä.

³¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/87/EY, annettu 13 päivänä lokakuuta 2003, kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kaupan järjestelmän toteuttamisesta unionissa ja neuvoston direktiivin 96/61/EY muuttamisesta.

siirtymävaiheen vaikutusten lieventämiseen on perusteltu alueellisessa oikeudenmukaista siirtymää koskevassa suunnitelmassa.

Kaikista JTF-rahastosta tuetuista toimista on oltava hyötyä alueellisen oikeudenmukaista siirtymää koskevan suunnitelman alueille yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 63 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

1.1. Talouden monipuolistaminen ja taidot

JTF-rahastosta voidaan tukea yrityksiä ja taloudellisia sidosryhmiä, kuten pk-yrityksiin (mukaan lukien mikroyritykset ja startup-yritykset) tehtäviä tuotannollisia investointeja³², siirtymän vaikutusten kohteina olevien alueiden **talouden monipuolistamiseksi**. Siitä voidaan investoida myös uusien yritysten perustamiseen muun muassa yrityshautomoiden ja konsulttipalvelujen kautta. Aloihin, joilla on hyvät mahdollisuudet luoda työpaikkoja, olisi kiinnitettävä asiaankuuluvaa huomiota, jotta voidaan lieventää siirtymän kielteisiä vaikutuksia työllisyyteen³³. Tämä koskee erityisesti aloja, joilla on kasvupotentiaalia, kuten raaka-aineisiin perustuvaa arvoketjua³⁴.

Työllisyyteen kohdistuvien kielteisten vaikutusten lieventämiseksi JTF-rahastosta voidaan tukea työntekijöiden ja työnhakijoiden ammattitaidon parantamista ja uusien taitojen hankkimista (koulutus mukaan lukien) aloilla, joilla on mahdollisuuksia (joko olemassa olevia tai luotavia) työllistää paikallisesti. Siitä voidaan tukea myös työnhakijoille tarjottavaa työnhakuapua (ohjausta ja neuvontaa tai aikaisemman oppimisen arviointia ja validointia) ja tukea heidän aktiivista osallistumistaan työmarkkinoille. Työnhakijoille tarjottava apu voi hyödyttää myös irtisanottuja työntekijöitä, jotka ovat menettäneet työpaikkansa alueellisen oikeudenmukaista siirtymää koskevan suunnitelman alueilla toimivilla aloilla, vaikka he eivät asuisi kyseisellä alueella. JTF-rahastosta ei voida rahoittaa varhaiseläkejärjestelmiä tai irtisanottujen työntekijöiden korvausjärjestelmiä.

Talouden monipuolistaminen sekä ammattitaidon parantaminen ja uusien taitojen hankkiminen liittyvät älykkään erikoistumisen strategioiden mukaisiin tavoitteisiin ja tukeen. Tässä yhteydessä olisi varmistettava yhdenmukaisuus asiaankuuluvan päivitetyn älykkään erikoistumisen strategian kanssa (kuten JTF-asetuksen 11 artiklan 4 kohdassa säädetään), koska uuden taloudellisen toiminnan tukemisessa olisi tapauksen mukaan keskityttävä aloihin, jotka on todettu näissä strategioissa lupaaviksi. Toisin sanoen JTF-rahastosta olisi tuettava kehityskulkua, joka vastaa alueiden omia mahdollisuuksia ja valmiuksia.

³² Tuotannollisen investoinnin olisi katsottava tarkoittavan yritysten kiinteään pääomaan tai aineettomaan omaisuuteen tavaroiden ja palvelujen tuottamiseksi tehtävää investointia, joka siten edistää pääoman bruttomuodostusta ja työllisyyttä.

³³ Tähän voivat liittyä energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian alat, joilla on osoitettu olevan mahdollisuuksia luoda työpaikkoja. Yhteisen tutkimuskeskuksen raportin mukaan hiilialueilla on huomattavat mahdollisuudet puhtaiden energiateknologioiden käyttöönottoon, energiatehokkuuteen ja työpaikkojen luomiseen. Hiilestä irtautumisen alueellisten vaikutusten seurauksena näillä alueilla vuoteen 2030 mennessä todennäköisesti syntyvien työpaikkojen määrä voisi olla vähintään 90 prosenttia nykyisistä hiileen liittyvistä työpaikoista, ja se voisi nousta 100 prosenttiin vuoteen 2050 mennessä (Kapetaki, Z., Ruiz, P. et al. (2020), *Clean energy technologies in coal regions: Opportunities for jobs and growth. Deployment potential and impacts*. JRC).

³⁴ COM(2020) 474 final.

”Kaikessa tuetussa toiminnassa olisi noudatettava täysimääräisesti unionin ilmasto-, ympäristö- ja sosiaalisia sitoumuksia ja prioriteetteja – – Investointien on oltava kestäviä pitkällä aikavälillä, ottaen huomioon kaikki Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteet” (JTF-asetuksen johdanto-osan 12 kappale)

JTF-tuki talouden monipuolistamiselle voidaan kohdistaa ainoastaan toimiin, jotka ovat Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteiden mukaisia yhteisiä säännöksiä koskevassa asetuksessa asetettujen vaatimusten mukaisesti.³⁵ Asetuksen ulkopuolelle jätettyjen investointien (ks. 5.4 kohta) lisäksi Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassa pyritään välttämään tukemasta taloudellista toimintaa, joka aiheuttaisi merkittävää haittaa ympäristötavoitteille (esimerkiksi ilmastonmuutoksen hillitsemiselle), kuten kestävämpään biomassaan liittyvää toimintaa. Siksi JTF-tuen kohdentamista muulle taloudelliselle toiminnalle harkittaessa olisi arvioitava huolellisesti, saavuttaako se JTF-asetuksessa asetetut tavoitteet, noudattaako se ”ei merkittävää haittaa” -periaatetta ja välttääkö se lukkiutumista kehityskuluihin, jotka eivät ole sopusoinnussa ilmastoneutraaliuden kanssa.

1.2. Muu tukikelpoiset toimet

JTF-rahastosta olisi ensisijaisesti tuettava talouden monipuolistamista ja toimenpiteitä, joilla puututaan kielteisiin työllisyysvaikutuksiin, mutta on **muutakin toimia**, jotka ovat tukikelpoisia. Niihin kuuluvat JTF-asetuksen 8 artiklan 2 kohdan määritelmän mukaisesti tutkimus ja innovointi sekä investoinnit energiatehokkuuteen ja uusiutuvaan energiaan, älykkääseen ja kestäväseen paikalliseen liikkuvuuteen, digitalisaatioon, maaperän kunnostamiseen³⁶, kiertotalouteen, lasten- ja vanhusten hoitopalveluihin tarkoitettuun sosiaaliseen infrastruktuuriin ja koulutuskeskuksiin, myös paikallisiin sosiaalipalveluihin. Näitä toimia voidaan pitää tietyn alueen JTF-tuen painopisteinä, jos 1) ne liittyvät suoraan JTF-rahaston erityistavoitteeseen (kuten JTF-asetuksen 8 artiklan 1 kohdassa on vahvistettu) ja 2) niillä edistetään selvästi alueellisen oikeudenmukaista siirtymää koskevan suunnitelman täytäntöönpanoa. Näin ollen näihin aloihin tehtävät investoinnit on perusteltava sillä, että niillä pyritään lieventämään siirtymän vaikutuksia ja että niillä on yhteys alueellisessa oikeudenmukaista siirtymää koskevassa suunnitelmassa määriteltyihin siirtymähaasteisiin.

Jos ei pystytä perustelemaan, että investoinnit auttavat lieventämään siirtymän vaikutuksia ja liittyvät alueellisessa oikeudenmukaista siirtymää koskevassa suunnitelmassa määriteltyihin siirtymähaasteisiin (esimerkiksi investoinneilla ei pyritä monipuolistamaan taloutta tai vastaamaan muihin siirtymän aiheuttamiin haasteisiin, mutta niillä edistetään suoraan innovointia, energiaa, liikkuvuutta, digitalisaatiota, ympäristöä, koulutusta tai sosiaalista osallisuutta koskevia poliittisia tavoitteita), olisi harkittava muita rahoituslähteitä kuin JTF-rahasto (ks. 8 kohta).

³⁵ Yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 9 artiklan 1 kohta.

³⁶ Jäsenvaltioiden olisi 8 artiklan 2 kohdan i alakohdassa lueteltujen toimien osalta varmistettava, että toimia ei ole mahdollista toteuttaa kokonaan tai osittain saastuttajan kustannuksella olemassa olevien saastuttajaan sovellettavien oikeudellisten velvoitteiden nojalla, esimerkiksi ympäristölupaehtojen tai ympäristövastuuta koskevassa direktiivissä (2004/35/EY) säädettyjen, toiminnanharjoittajille asetettujen velvoitteiden mukaisesti.

Lisäksi JTF-rahastosta voidaan tukea **teknistä apua**. Se kattaa JTF-rahaston tehokkaan hallinnoinnin ja käytön kannalta välttämättömät toimet, kuten kumppaneiden valmiuksien kehittämisen, sekä rahoituksen tarjoamisen valmisteluun, koulutukseen, hallinnointiin, seurantaan, arviointiin, näkyvyyteen ja viestintään liittyviä tehtäviä varten.

1.3. Investoinnit suuriin yrityksiin ja päästökauppajärjestelmän piiriin kuuluviin toimintoihin

Voidakseen vastata asianmukaisesti perusteltuihin siirtymähaasteisiin tietyllä alueella JTF voi tietyin edellytyksin tukea suuria yrityksiä ja teollisuuslaitosten investointeja, joilla vähennetään EU:n päästökauppajärjestelmää koskevan direktiivin³⁷ liitteessä I luetelluista toiminnoista aiheutuvia kasvihuonekaasupäästöjä, mikä ei ole mahdollista EAKR:n ja koheesiorahaston säännösten nojalla. Kun tällaista tukea suunnitellaan, alueellisiin oikeudenmukaista siirtymää koskeviin suunnitelmiin on sisällytettävä toimien luettelo, joka on suurten yritysten tapauksessa vain suuntaa antava.³⁸

Suuret yritykset (muut yritykset kuin pk-yritykset) voivat saada tuotannollisiin investointeihin tarkoitettua JTF-tukea hyvin rajoitetuissa tapauksissa alueilla, jotka on nimetty SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan a ja c alakohdan mukaisesti tukea saaviksi alueiksi. JTF-asetuksen 8 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan ja 11 artiklan 2 kohdan h alakohdan mukaan alueellisessa oikeudenmukaista siirtymää koskevassa suunnitelmassa on osoitettava, että tällaiset investoinnit täyttävät kumulatiivisesti seuraavat neljä edellytystä:

1. ne ovat tarpeen alueellisen oikeudenmukaista siirtymää koskevan suunnitelman toteuttamiseksi
2. ne edistävät siirtymistä ilmastoneutraaliin talouteen vuoteen 2050 mennessä sekä siihen liittyviä ympäristötavoitteita
3. niiden tuki on tarpeen työpaikkojen luomiseksi kyseessä olevalla alueella
4. ne eivät johda yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 66 artiklassa edellytettyyn siirtämiseen.

Julkinen tuki suurille yrityksille tuotannollisia investointeja varten sallitaan, jos se täyttää vuodesta 2022 alkaen voimassa olevissa, alueellisia valtiontukia koskevissa suuntaviivoissa asetetut edellytykset.³⁹

A-alueilla sallitaan julkinen tuki suurille yrityksille alkuinvestointeihin.

C-alueilla suurten yritysten tuotannollisten investointien tukeminen rajoittuu periaatteessa vain alkuinvestointeihin, joilla luodaan uutta taloudellista toimintaa. Jos investoinnilla kuitenkin pyritään monipuolistamaan laitoksen tuotoksia tuotteiksi, joita laitoksessa ei ole aiemmin tuotettu, tai jos investoinnin kohteena olevan tuotteen tai kyseisten tuotteiden

³⁷ Direktiivi 2003/87/EY.

³⁸ Jos tukea myönnetään suurten yritysten tuotannollisiin investointeihin tuetuilla c-alueilla, toimet on tuen saamiseksi kuitenkin mainittava nimenomaisesti alueellisen oikeudenmukaista siirtymää koskevan suunnitelman luettelossa alueellisia tukia koskevien suuntaviivojen mukaisesti.

³⁹ Ennen 31. joulukuuta 2021 myönnetyn JTF-tuen on oltava alueellisia tukia koskevien suuntaviivojen mukaista.

tuotantoprosessin perustavanlaatuinen muutos edellyttää sitä, suurille yrityksille voidaan myöntää tukea myös c-alueilla, jos seuraavat kolme edellytystä täyttyvät kumulatiivisesti:

1. aluetuki koskee alkuinvestointia alueelle, joka on yksilöity JTF-rahastosta yhteisrahoitettavaksi c-alueeksi ja jonka asukaskohtainen BKT on alle 100 prosenttia EU-27:n keskiarvosta
2. investointi ja tuensaaja yksilöidään komission hyväksymässä jäsenvaltion alueellisessa oikeudenmukaista siirtymää koskevassa suunnitelmassa
3. JTF-rahastosta katetaan investointiin myönnettävä valtiontuki sallittuun enimmäismäärään asti.

Tällaisen tuen tarve olisi perusteltava osana alueellista oikeudenmukaista siirtymää koskevaa suunnitelmaa puuteanalyysillä, jossa osoitetaan, että ilman tätä investointia odotettavissa olevien menetettyjen työpaikkojen määrä ylittäisi odotettavissa olevien uusien työpaikkojen määrän. Puuteanalyysiin olisi sisällyttävä arvio odotettavissa olevien menetettyjen työpaikkojen määrän ja JTF-tuella mahdollisesti luotavien uusien työpaikkojen määrän välisestä erosta (esimerkiksi pk-yritysten investoinnit talouden monipuolistamiseen). Viimeksi mainittu voi perustua aiempaan näyttöön työpaikkojen syntymisestä pk-yrityksiin alueella, alueen pk-yritysten nykyisen työpaikkojen määrän analysointiin, työllisyysnäkyviä koskeviin tutkimuksiin tai muihin menetelmiin.

Teollisuuslaitoksissa JTF-rahastosta voidaan tukea **investointeja päästökauppadirektiivissä lueteltujen toimintojen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi** tietyin edellytyksin. Alueellisessa oikeudenmukaista siirtymää koskevassa suunnitelmassa on JTF-asetuksen 8 artiklan 2 kohdan kolmannen alakohdan ja 11 artiklan 2 kohdan i alakohdan mukaisesti osoitettava, että tällaiset investoinnit täyttävät kumulatiivisesti seuraavat kolme edellytystä:

1. ne edistävät siirtymistä ilmastoneutraaliin talouteen
2. ne vähentävät kasvihuonekaasupäästöjä huomattavasti alle päästökauppadirektiivissä vahvistettujen vertailuarvojen, joita käytetään ilmaisjaon laskemiseen
3. niitä tarvitaan suojaamaan merkittävä määrä työpaikkoja tietyllä alueella.

Investoinnit päästökauppajärjestelmän piiriin kuuluvien toimintojen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen eivät rajoitu SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan a ja c alakohdan mukaisesti tukialueiksi nimettyihin alueisiin.

Tällaisiin toimintoihin tehtävien investointien olisi oltava sopusoinnussa EU:n pitkän aikavälin tavoitteen kanssa, jonka mukaan siitä on tultava ilmastoneutraali vuoteen 2050 mennessä. Kun otetaan huomioon teollisuuden pitkät investointisyklit, investointien olisi oltava tulevaisuuden vaatimukset huomioon ottavia eikä niiden pitäisi johtaa hiililukkiutumaa tai hukkainvestointeihin. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että investoinnit JTF-rahastosta tuettaviin päästökauppajärjestelmän piiriin kuuluviin toimintoihin johtavat perusteellisiin muutoksiin kohti ilmastoneutraalia toimintaa. Sen sijaan JTF-rahastosta ei voida tukea investointeja, jotka edistävät vain kasvihuonekaasupäästöjen asteittaista vähentämistä ilman, että ilmastoneutraaleihin toimiin tehdään perusteellisia muutoksia. Siitä ei voida myöskään tukea investointeja, jotka on jo käynnistetty päästökauppajärjestelmän

avulla (esimerkiksi prosessien optimointiin, energiatehokkuuden parantamiseen tai lämmön talteenottoon kohdistettuja).

Jos investointi johtaa merkittäviin kasvihuonekaasupäästöjen vähennyksiin niin, että päästöt alittavat merkittävästi päästökauppadirektiivin mukaisesti maksutta jaettavia päästöoikeuksia varten vahvistetut päästökauppajärjestelmän vertailuarvot⁴⁰, kasvihuonekaasupäästöt eivät myöskään saisi olla suurempia kuin keskimääräiset päästöt päästökauppajärjestelmän parhaaseen 10 prosentin joukkoon kuuluvissa laitoksissa. Teollisuusprosesseissa voitaisiin harkita investointeja esimerkiksi hiilidioksidin talteenottoon ja varastointiin, prosessien sähköistämiseen ja vedyn käyttöön. Energia-alalla päästökauppajärjestelmän piiriin kuuluville toiminnoille myönnettävää JTF-tukea rajoittaa fossiilisiin polttoaineisiin liittyvien toimintojen sulkeminen tuen soveltamisalan ulkopuolelle (ks. 9 artiklan d alakohta ja 5.4 kohta) ja se, että kyseisellä alalla ei ole vertailuarvoja.

Alueellisessa oikeudenmukaista siirtymää koskevassa suunnitelmassa olisi osoitettava, miten investoinnit johtaisivat merkittäviin kasvihuonekaasupäästöjen vähennyksiin, jotka ovat vertailuarvoja huomattavasti pienempiä, vertaamalla nykyistä päästöintensiteettiä (tuotettua tuoteyksikköä kohti laskettuja päästöjä) odotettuun parannukseen ja lopullista päästöintensiteettiä sovellettaviin vertailuarvoihin. Suunnitelmassa olisi myös osoitettava, miten se muuttaisi kyseisen laitoksen toimintaa ilmastoneutraalimmaksi. Näiden toimien on oltava EU:n valtioneuvoston päätösten mukaisia.

Lisäksi alueellisessa oikeudenmukaista siirtymää koskevassa suunnitelmassa olisi osoitettava, että investointi päästökauppajärjestelmän piiriin kuuluvaan toimintoon on tarpeen, jotta voidaan suojata merkittävä määrä työpaikkoja. Suojattujen työpaikkojen määrä olisi arvioitava tapauskohtaisesti ottaen huomioon asianomaisten talouden toimijoiden tuotannon työvoimaintensiteetti, alan tekniset erityispiirteet ja kyseisten alueiden työmarkkinatilanne.

1.4. Tuen soveltamisalan ulkopuolelle suljetut investoinnit

Koska JTF-asetuksessa on tyhjentävä luettelo tukikelpoisista investoinneista toimintoihin, joilla täytetään JTF-rahaston erityistavoite, investointeja tämän soveltamisalan ulkopuolelle jääviin toimintoihin ei voida tukea.

Lisäksi JTF-asetuksen 9 artiklassa suljetaan tuen soveltamisalan ulkopuolelle seuraavat investoinnit:

- ydinvoimaloiden poistaminen käytöstä tai rakentaminen
- tupakan ja tupakkatuotteiden valmistus, jalostus ja markkinointi
- komission asetuksen (EU) N:o 651/2014⁴¹ 2 artiklan 18 alakohdassa määritellyt vaikeuksissa olevat yritykset, ellei sitä sallita poikkeuksellisten olosuhteiden varalta

⁴⁰ https://ec.europa.eu/clima/policies/ets/allowances/industrial_en

⁴¹ Komission asetus (EU) N:o 651/2014, annettu 17 päivänä kesäkuuta 2014, tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti (EUVL L 187, 26.6.2014, s. 1).

- annettujen tilapäisten valtiontukisääntöjen tai vähämerkityksisen tuen perusteella energiakustannuksia alentavien investointien tukemiseksi energiasiirtymän yhteydessä
- fossiilisten polttoaineiden tuotantoon, käsittelyyn, kuljetukseen, jakeluun, varastointiin tai polttamiseen liittyvät investoinnit.

Fossiilisten polttoaineiden sulkeminen tuen soveltamisalan ulkopuolelle rajoittaa mahdollisia investointeja fossiilisista polttoaineista tuotettavaan vetyyn. Uusiutuvan vedyn tuotanto kuuluu JTF-asetuksen soveltamisalaan, joten sitä voidaan tukea.⁴² Kaikenlaisen muun vedyn tuotanto on suljettu fossiilisten polttoaineiden tuen soveltamisalan ulkopuolelle, joten sitä ei voida tukea. Tuen soveltamisalan ulkopuolelle on suljettu myös investoinnit ”puhtaaseen” kivihiiliteknologiaan, koksintuotantoon tai muihin prosesseihin, joihin liittyy kivihiiltä. Investoinnit toiminnassa olevista hiilikaivoksista vapautuvan metaanin talteenottoon ja käyttöön eivät ole tukikelpoisia, koska tällainen metaani on fossiilista alkuperää.⁴³ Vastaavasti investoinnit fossiilisten polttoaineiden sivutuotteisiin tai fossiilisten polttoaineiden muuhun kuin energiakäyttöön (esimerkiksi liuskeöljyn sivutuotteisiin tai öljyliusketuhkaan) eivät ole tukikelpoisia, jos niitä ei voida teknisesti erottaa käynnissä olevasta fossiilisen polttoaineen tuotannosta.

Fossiilisten polttoaineiden sulkeminen tuen soveltamisalan ulkopuolelle rajoittaa myös päästökauppajärjestelmän piiriin kuuluville toimintoille mahdollisesti tarjottavaa tukea. Esimerkiksi teollisuuslaitosten kattiloiden korvaamiseen tehokkaammilla laitteilla, masuunin optimointiin ja lämmön talteenottojärjestelmien asentamiseen silloin, kun lämpö on peräisin fossiilisten polttoaineiden poltosta, ei välttämättä saa JTF-tukea. Sähkön- tai lämmöntuotannon tukeminenkaan ei ole mahdollista, jos se edellyttää fossiilisten polttoaineiden käytön jatkamista. Myöskään investoinnit kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen fossiilisten polttoaineiden jalostamoissa eivät ole tukikelpoisia, koska fossiilisten polttoaineiden jalostus on suljettu tuen soveltamisalan ulkopuolelle.⁴⁴ Ainoa poikkeus tästä on jalostamon muuntaminen kokonaan biojalostamoksi (toisin sanoen laitokseksi, jossa jalostetaan esimerkiksi jäännösöljyjä, kestäviä kasviöljyjä tai energiakasveja). Vaikka fossiilisten polttoaineiden jalostus on suljettu tuen soveltamisalan ulkopuolelle, päästövähennystekniikoiden, kuten hiilidioksidin talteenoton ja varastoinnin (mukaan lukien teollisuuskäyttöön tarkoitettun vähähiilisen vedyn tuotanto), soveltaminen päästökauppadirektiivin soveltamisalaan kuuluvissa teollisuuslaitoksissa voi olla tukikelpoista, jos päästöt ovat huomattavasti vertailuarvoja pienemmät.

⁴² Uusiutuvalla vedyllä (josta käytetään myös nimityksiä vihreä vety tai puhdas vety) tarkoitetaan vedestä elektrolyysin kautta (sähkökäytöisessä elektrolyysilaitteessa) tuotettua vetyä silloin, kun käytetty sähkö on peräisin uusiutuvista lähteistä. Uusiutuvaa vetyä voidaan tuottaa myös (maakaasun sijasta) biokaasun reformoinnilla tai biomassan biokemiallisella muuntamisella, jos kestävyysvaatimukset täyttyvät (”Vetystrategia ilmastoneutraalille Euroopalle” – COM(2020) 301 final).

⁴³ Tämä ei kuitenkaan saisi koskea investointeja, joilla pyritään välttämään tai vähentämään suljetuista hiilen, öljyn ja kaasun tuotantopaikoista (tai niistä tuotantopaikoista, joiden sulkemisprosessi on käynnissä) peräisin olevia metaanipäästöjä kunnostustoimenpiteiden yhteydessä, jos metaanivuodon riski on selvästi olemassa tai sen välttämiseksi ei ole vaihtoehtoa.

⁴⁴ Tähän sisältyy myös hiilidioksidin talteenoton ja varastoinnin tai pyrolyysin käyttö, kun tuotetaan vetyä fossiilisiin polttoaineisiin perustuvissa jalostamoissa käytettäväksi.

”kaukolämpöverkostojen kunnostus ja parantaminen kaukolämpöjärjestelmien energiatehokkuuden parantamiseksi ja investoinnit lämmöntuotantoon edellyttäen, että lämmöntuotantolaitoksissa käytetään ainoastaan uusiutuvia energialähteitä” (JTF-asetuksen 8 artiklan 2 kohdan g alakohta)

Lisäksi JTF-tuki **kaukolämpöjärjestelmiin** tehtäviin investointeihin on rajoitettua. Lämmöntuotantoon voidaan nimittäin JTF-asetuksen 8 artiklan 2 kohdan g alakohdan mukaan investoida vain, jos se perustuu ainoastaan uusiutuviin energialähteisiin ja on uusiutuvia energialähteitä koskevan direktiivin vaatimusten mukaista. Tämän vuoksi fossiilisiin polttoaineisiin perustuvaan lämmöntuotantoon tai kaukolämmitykseen liittyvään jätteiden energiakäyttöön tehtäviin investointeihin ei voi saada JTF-tukea. Kaukolämpöverkkojen kunnostaminen ja uudistaminen (johon esimerkiksi kuuluu putkitöitä ja jossa lämmönlähdettä ei muuteta) on mahdollista, jos tällaiset investoinnit parantavat kaukolämpöjärjestelmien energiatehokkuutta. Etusijalle olisi asetettava investoinnit, joissa noudatetaan kokonaisvaltaista lähestymistapaa ja muutetaan kaukolämpöjärjestelmät energiatehokkuusdirektiivin mukaiseksi tehokkaaksi kaukolämmitykseksi⁴⁵. Kaukolämmitys- ja jäähdytysjärjestelmiin tehtävien investointien on oltava EU:n valtioneuvoston päätösten mukaisia, mikä koskee kaikkia yrityksille myönnettäviä JTF-tukia.

⁴⁵ ”’tehokkaalla kaukolämmitys ja -jäähdytysjärjestelmällä’ kaukolämmitys- tai jäähdytysjärjestelmää, jossa käytetään vähintään 50-prosenttisesti uusiutuvaa energiaa, 50-prosenttisesti hukkalämpöä, 75-prosenttisesti yhteistuotannosta saatavaa lämpöä tai 50-prosenttisesti tällaisen energian ja lämmön yhdistelmää”, energiatehokkuusdirektiivin 2 artiklan 41 kohta.

6. OHJELMATYÖ

<i>Asiaa koskevat säännökset lainsäädännössä</i>	
<i>Asetus</i>	<i>Artiklat, johdanto-osan kappaleet tai liitteet</i>
Oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa koskeva asetus (2021/1056)	10 artikla – JTF-varojen ohjelmatyö 11 artikla – Alueellinen oikeudenmukaista siirtymää koskeva suunnitelma Johdanto-osan 17 kappale
Yhteisiä säännöksiä koskeva asetus (2021/1060)	8 artikla – Kumppanuus ja monitasoinen hallinto 22 artikla – Ohjelmien sisältö 27 artikla – Varojen siirto EAKR:stä ja ESR+:sta JTF:ään

Muiden koheesiopolitiikan rahastojen tavoin JTF on yhteistyössä hallinnoitava rahasto. Komission ja kunkin jäsenvaltion on hyväksyttävä kumppanuussopimus ja vähintään yksi ohjelma. Jäsenvaltiot voivat laatia itsenäisen JTF-ohjelman tai kohdentaa JTF-varoja yhteen tai useampaan EAKR:stä, koheesiorahastosta tai ESR+:sta tuetun ohjelman toimintalinjaan. Yhden toimintalinjan olisi vastattava yhtä JTF-rahaston erityistavoitetta.

Alueellinen oikeudenmukaista siirtymää koskeva suunnitelma toimitetaan osana ohjelmaa tai sen muutospyyntönä. Suunnitelma arvioidaan myöhemmin osana ohjelman tavanomaista arviointimenettelyä. Jäsenvaltiot toimittavat alueellisen oikeudenmukaista siirtymää koskevan suunnitelmansa yhdessä hyväksyttävien ohjelmien kanssa edellyttäen, että niiden suunnitelmat ovat valmiita ja täydellisiä. Tämä tarkoittaa sitä, että JTF-varat voidaan sisällyttää ohjelman muutoksella, jotta suunnitelman kehittämiselle jää enemmän aikaa eikä säännöllinen hyväksymisprosessi viivästy.

Yksi alueellinen oikeudenmukaista siirtymää koskeva suunnitelma voi kattaa yhden tai useamman tukikelpoisen alueen. Jäsenvaltioiden on määritettävä suunnitelman rakenne ja sen suhde JTF-rahastosta tuettuihin ohjelmiin. Ihannetapauksessa yksi suunnitelma vastaisi yhtä ohjelmaa. Jos JTF-tuki myönnetään jäsenvaltiossa usean ohjelman kautta, kullakin ohjelmalla olisi oltava tietyille ohjelma-alueelle kuuluvia JTF-alueita vastaava alueellinen oikeudenmukaista siirtymää koskeva suunnitelma. Jos jäsenvaltio haluaa perustaa itsenäisen ohjelman kaikille tukikelpoisille JTF-alueille, se voi yhdistää nämä alueet yhteen alueellisen oikeudenmukaista siirtymää koskevaan suunnitelmaan tuodakseen niiden erityispiirteet esiin yhdessä ja samassa kansallisessa yhteydessä. Jäsenvaltiot voivat myös esittää yhden ohjelman, jossa on useita alueellisia oikeudenmukaista siirtymää koskevia suunnitelmia, tai yhden alueellisen oikeudenmukaista siirtymää koskevan suunnitelman, joka voi vastata useampaa ohjelmaa⁴⁶.

⁴⁶ Kun yksi alueellinen oikeudenmukaista siirtymää koskeva suunnitelma vastaa useaa ohjelmaa, on otettava huomioon kaksi vaikutusta. Ensinnäkin alueellisen oikeudenmukaista siirtymää koskevan suunnitelman liittäminen useaan ohjelmaan voi aiheuttaa vaikeuksia eri ohjelmien peräkkäisten muutosten yhteydessä, jos suunnitelmaa muutetaan. Toiseksi tällainen tilanne voi aiheuttaa vastuuta koskevia ongelmia, jos ohjelmaa hallinnoiva viranomainen on eri kuin alueellisten oikeudenmukaista siirtymää koskevien suunnitelmien laatimisesta, seurannasta ja arvioinnista vastaava elin.

Alueellista oikeudenmukaista siirtymää koskevaa suunnitelmaa arvioidessaan komissio kiinnittää erityistä huomiota seuraaviin tilanteisiin:

- Alueelliset oikeudenmukaista siirtymää koskevat suunnitelmat kattavat JTF-investoinnit useisiin ohjelmiin: Näitä suunnitelmia arvioidaan vain kerran, ensimmäisen komissiolle lähetetyn ohjelman kanssa, paitsi jos jäsenvaltio tekee suunnitelmaan lisämuutoksia. Komissio tarkistaa edelleen, että muiden ohjelmien JTF-rahastoon liittyvät erityiset seikat ovat tämän suunnitelman mukaisia.
- Alueellisen oikeudenmukaista siirtymää koskevan suunnitelman kohti ilmastoneutraalia taloutta siirtymistä koskevaa 1.1 kohtaa arvioidaan johdonmukaisesti: kansallisen siirtymäprosessin tämän osan olisi tarvittaessa oltava sama kussakin saman jäsenvaltion toimittamassa suunnitelmassa.

Jäsenvaltiot voivat käsitellä samanaikaisesti ja yhdenmetyllä tavalla erilaisia kehityshaasteita ja -tarpeita, jotka liittyvät kyseisessä alueellisessa oikeudenmukaista siirtymää koskevassa suunnitelmassa kuvattuihin alueen siirtymäprosessin taloudellisiin, sosiaalisiin ja ympäristöön liittyviin ulottuvuuksiin. Tämän alueellisen ja yhdenmetyllä lähestymistavan säilyttämiseksi jäsenvaltioiden olisi vältettävä jakamasta JTF-toimintalinjaa EAKR-tyyppisten ja ESR+-tyyppisten investointien välillä sekä jakamasta JTF-rahaston varoja EAKR:n ja ESR+:n ohjelmien kesken.

JTF-toimintalinja kattaa JTF-varat sekä EAKR:n ja ESR+:n varat, jotka siirretään vapaaehtois pohjalta yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 27 artiklan ja JTF-asetuksen 10 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Seuraavia kolmea siirtorajaa on noudatettava:

- jäsenvaltion tasolla (yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 27 artikla):
 - JTF-rahastoon siirrettyjen EAKR- ja ESR+-varojen yhteismäärä saa olla enintään kolminkertainen monivuotisessa rahoituskehyksessä varatun JTF-tuen määrään nähden
 - EAKR:stä ja ESR+:sta siirrettävät varat eivät saa ylittää 15:tä prosenttia asianomaisen jäsenvaltion EAKR- ja ESR+-määrärahoista
- ohjelman tasolla (JTF-asetuksen 10 artiklan 2 kohta): JTF-toimintalinjan tasolla JTF-rahastoon siirrettyjen EAKR- ja ESR+-varojen yhteismäärä saa olla enintään kolminkertainen monivuotisessa rahoituskehyksessä kyseiselle toimintalinjalle varatun JTF-tuen määrään nähden.

7. KUMPPANUUS

<i>Asiaa koskevat säännökset lainsäädännössä</i>	
<i>Asetus</i>	<i>Artiklat, johdanto-osan kappaleet tai liitteet</i>
Oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa koskeva asetus (2021/1056)	11 artikla – Alueellinen oikeudenmukaista siirtymää koskeva suunnitelma Liite II – Alueellisten oikeudenmukaista siirtymää koskevien suunnitelmien malli Johdanto-osan 15 ja 18 kappale
Yhteisiä säännöksiä koskeva asetus (2021/1060)	8 artikla – Kumppanuus ja monitasoinen hallinto
<i>Asiaa koskeva lainsäädäntö</i>	
Strategista ympäristöarviointia koskeva direktiivi ⁴⁷	

Kansalaisten ja kaikkien sidosryhmien osallistuminen ja sitoutuminen on ratkaisevan tärkeää JTF-rahaston ja kaikkien Euroopan vihreän kehityksen ohjelman aloitteiden onnistumisen kannalta. Komissio käynnisti joulukuussa 2020 eurooppalaisen ilmastopimusaloitteen, jonka tarkoituksena on koota ihmiset, yhteisöt ja järjestöt yhteen nopeuttamaan ilmastotoimia ja rakentamaan vihreämpää Eurooppaa.⁴⁸ Ilmastopimusaloite tarjoaa eri sidosryhmille ja kansalaisyhteiskunnalle mahdollisuuden toimia: kehittää yhdessä sekä panna täytäntöön ilmastoratkaisuja ja muuttaa ne ilmastonmuutosta koskeviksi lupauksiksi. Samoin huhtikuussa 2021 käynnistetyssä Euroopan tulevaisuuskonferenssissa⁴⁹ annetaan konkreettisia suosituksia Euroopan haasteista ja painopisteistä erityisesti juuri perustettujen kansalaispaneelien kautta, joissa kansalaiset eri puolilta Eurooppaa voivat keskustella kasvokkain. Yksi painopisteistä on oikeudenmukaisen ja osallistavan siirtymän varmistaminen.

Yksi koheesiopolitiikan keskeinen piirre on **kumppanuusperiaate**, joka on JTF-rahastolle erittäin tärkeä. Yhteisiä säännöksiä koskevassa asetuksessa säädetään, että jäsenvaltioiden on järjestettävä kokonaisvaltainen kumppanuus, johon osallistuvat ainakin alue- ja paikallisviranomaiset, talouselämän osapuolet ja työmarkkinaosapuolet, kansalaisyhteiskunta (kuten ympäristöalan kumppanit ja kansalaisjärjestöt) sekä tutkimuslaitokset ja yliopistot.⁵⁰ Näiden kumppaneiden olisi myös osallistuttava JTF-ohjelmien ja alueellisen oikeudenmukaista siirtymää koskevan suunnitelman valmisteluun, täytäntöönpanoon ja arviointiin. Kumppanuutta olisi kehitettävä komission vahvistamien käytäntöjen mukaisesti.⁵¹ Lisäksi JTF:n sisältävien ohjelmien strategiseen ympäristöarviointiin kuuluu julkinen kuulemisprosessi.

⁴⁷ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/42/EY, annettu 27 päivänä kesäkuuta 2001, tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista.

⁴⁸ https://europa.eu/climate-pact/index_fi

⁴⁹ <https://futureu.europa.eu/?locale=fi>

⁵⁰ Yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 8 artikla.

⁵¹ Delegoitu asetus (EU) N:o 240/2014.

”Jäsenvaltioiden on laadittava – – yhdessä asianomaisten alueiden paikallis- ja alueviranomaisten kanssa yksi tai useampi alueellista oikeudenmukaista siirtymää koskeva suunnitelma” (JTF-asetuksen 11 artiklan 1 kohta)

Alueelliset oikeudenmukaista siirtymää koskevat suunnitelmat voivat kuvastaa ja käsitellä todellista tilannetta paikan päällä ja vaikuttaa oikeudenmukaiseen siirtymään vain, jos kaikki asiaankuuluvat kansalliset, alueelliset ja paikalliset sidosryhmät ovat mukana ja ottavat vastuun siirtymästä alueellaan. Paikalliset sidosryhmät, mukaan lukien talouselämän osapuolet ja työmarkkinaosapuolet (kuten ammattiliitot, mukaan lukien hiilikaivosmiehiä edustavat tahot), ja kansalaisyhteiskuntaa edustavat elimet (muun muassa nuorisjärjestöt ja ympäristöalan kansalaisjärjestöt) olisi otettava täysipainoisesti mukaan alueidensa tulevaisuutta koskevaan keskusteluun. Jotta näitä sidosryhmiä voitaisiin avustaa asianmukaisesti ja aktiivisesti täytäntöönpano-, seuranta- ja arviointivaiheissa, ne olisi otettava vastaavien ohjelmien seurantakomiteoiden jäseniksi. Lisäksi niillä olisi oltava omat paikalliset järjestelynsä alueellisen oikeudenmukaista siirtymää koskevan suunnitelman täytäntöönpanon seuraamiseksi.

Ilmastoneutraaliin talouteen siirryttäessä olisi edistettävä **sukupuolten tasa-arvoa** naisten erityistilanteen ja roolin ottamiseksi huomioon. Naisten osallistumisella työmarkkinoille, yrittäjyydellä ja samapalkkaisuudella on suuri merkitys yhtäläisten mahdollisuuksien varmistamisessa. JTF-rahaston olisi myös kiinnitettävä erityistä huomiota haavoittuvassa asemassa oleviin ryhmiin, jotka kärsivät kohtuuttomasti siirtymän haitallisista vaikutuksista. Tällaisia ryhmiä ovat esimerkiksi työntekijät, joiden työkyky on alentunut.

On olennaisen tärkeää, että nuoret osallistuvat aktiivisesti JTF-rahaston hallinointiin. Tulevaisuuden vaatimukset huomioon ottavaa taloutta ei voida rakentaa ilman, että siihen osallistuvat ne, jotka tulevat elämään tulevaisuudessa ja muovaamaan sitä. JTF-rahaston tarkoituksena on luoda näille alueille uusi taloudellinen ja sosiaalinen tulevaisuus, ja siihen nuorten on osallistuttava aktiivisesti.⁵²

Sidosryhmien erityisessä roolissa JTF-rahaston ohjelmatyössä ja täytäntöönpanossa olisi otettava huomioon seuraavat seikat:

- eri viranomaistasojen toimivalta tiettyjen JTF-asetuksen 8 artiklan 2 kohdassa määriteltyjen toimien täytäntöönpanossa
- paikallisten ja alueellisten sidosryhmien mahdollisuus osallistua aktiivisesti JTF-rahaston ohjelmasuunnitteluun ja täytäntöönpanoon
- toimenpiteiden täydentävyyden tarve alueilla, joihin siirtymä vaikuttaa

⁵² ”Youth for a Just Transition” -oppaassa tarjotaan tukea siihen, miten nuoret voidaan ottaa mukaan JTF-rahaston täytäntöönpanoon, ks. https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/guides/2021/youth-for-a-just-transition-a-toolkit-for-youth-participation-in-the-just-transition-fund. Lisäksi tällainen osallistuminen voisi perustua olemassa oleviin nuorten osallistumista koskeviin rakenteisiin, kuten nuorten verkostoihin Interreg-ohjelmissa ja makroaluestrategioissa, Interreg Volunteer Youth -aloitteeseen ja nuoriin, jotka ovat sitoutuneet seuraamaan nuorille tarkoitettua manifestia eurooppalaisen yhteistyöpolitiikan ja sen nuorisotoimintaa koskevien suositusten muovaamiseksi. Ks. lisätietoja: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/brochure/youth_manifesto_interreg_en.pdf

- eri viranomaisten hallinnolliset valmiudet yhteisen strategiakehyksen täytäntöönpanoon ja ohjelmasuunnitteluun.

Lisäksi olisi kiinnitettävä asianmukaista huomiota yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 22 artiklan 3 kohdan a alakohdan i alakohdan ja 22 artiklan 3 kohdan d alakohdan vi alakohdan mukaiseen makroalueelliseen, alueiden väliseen, rajat ylittävään ja valtioiden väliseen yhteistyöhön liittyviin oikeudellisiin vaatimuksiin, koska siirtymän vaikutusten kohteina olevien alueiden erityyppisten yhteistyömuotojen avulla voidaan yhdessä vastata joihinkin siirtymään liittyviin haasteisiin ja hyödyntää niihin liittyviä mahdollisuuksia.

”Komissio perustaa siirtymävaiheessa olevien kivihiilialueiden foorumiin pohjautuvan oikeudenmukaista siirtymää käsittelevän foorumin, joka mahdollistaa kahden- ja monenvälisen kokemusten vaihdon hankitusta tietämyksestä ja hyvistä käytännöistä kaikilla toiminta-aloilla, joihin vaikutukset kohdistuvat” (JTF-asetuksen johdanto-osan 18 kappale)

Oikeudenmukaisen siirtymän foorumi perustettiin tukemaan kaikkia sidosryhmiä saatavilla olevan tuen hyödyntämisessä. Foorumi järjestää säännöllisesti tapahtumia tiedon ja hyvien käytänteiden jakamiseksi, valmiuksien kehittämisen sekä kahden- ja monenvälisen näkemysten vaihdon tukemiseksi kaikilla vaikutusten kohteena olevilla aloilla sekä oikeudenmukaista siirtymää koskevien neuvojen antamiseksi viranomaisille ja sidosryhmille, jotka osallistuvat oikeudenmukaisen siirtymän mekanismiin liittyviin toimiin. Foorumilla on myös oma verkkosivunsa ja yhteydenottolomakkeensa.⁵³

Oikeudenmukaisen siirtymän foorumi perustuu siirtymävaiheessa olevia hiilialueita koskevaan aloitteeseen, joka ylläpitää hiili-, turve- ja öljyliuskealueilla tehtävää työtä kaikkialla EU:ssa, ja laajentaa sitä.⁵⁴ Oikeudenmukaisen siirtymän foorumilla annetaan myös neuvontaa useiden sidosryhmien osallistamiseen sekä tietyille hiili-intensiivisille aloille, kuten teräkselle, sementille ja kemikaaleille, tarkoitettujen työryhmien kautta.

Lisäksi komissio aikoo luoda foorumiin hankkeiden ja asiantuntijoiden tietokannan jäsenvaltioiden, alueiden ja sidosryhmien verkoston perustamiseksi näkemysten ja hyvien käytäntöjen jakamista sekä kestävästä hankejatkumosta varten.

Oikeudenmukaisen siirtymän foorumi avustaa pääsääntöisesti alueellisissa oikeudenmukaista siirtymää koskevissa suunnitelmissa yksilöityjä alueita. Näkemysten vaihdon ja politiikkaoppimisen helpottamiseksi foorumin työhön voidaan kutsua osallistumaan muitakin alueita, kuten sellaisia, jotka osallistuvat siirtymävaiheessa olevia hiilialueita koskevaan aloitteeseen mutta jotka eivät saa JTF-tukea.

8. TÄYDENTÄVYYDET

<i>Asiaa koskevat säännökset lainsäädännössä</i>	
<i>Asetus</i>	<i>Artiklat, johdanto-osan kappaleet tai liitteet</i>

⁵³ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/actions-being-taken-eu/just-transition-platform_fi

⁵⁴ https://ec.europa.eu/energy/topics/oil-gas-and-coal/EU-coal-regions/initiative-for-coal-regions-in-transition_en

Oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa koskeva asetus (2021/1056)	11 artikla – Alueellinen oikeudenmukaista siirtymää koskeva suunnitelma Liite II – Alueellisten oikeudenmukaista siirtymää koskevien suunnitelmien malli Johdanto-osan 4 ja 7 kappale
Yhteisiä säännöksiä koskeva asetus (2021/1060)	11 artikla – Kumppanuussopimuksen sisältö 22 artikla – Ohjelmien sisältö
Asiaa koskeva lainsäädäntö	
InvestEU-asetus ⁵⁵	
Julkisen sektorin lainajärjestelyä koskeva asetus ⁵⁶	

”Jos jäsenvaltiot aikovat käyttää mahdollisuutta saada tukea oikeudenmukaisen siirtymän mekanismin muista pilareista, alueellisessa oikeudenmukaista siirtymää koskevassa suunnitelmassa on esitettävä toimialat ja aihealueet, joiden tukemista suunnitellaan kyseisten pilarien mukaisesti” (JTF-asetuksen 11 artiklan 5 kohta)

Oikeudenmukaisen siirtymän mekanismi koostuu – JTF-rahaston (pilari 1) lisäksi – InvestEU-ohjelmaan kuuluvasta erityisestä järjestelystä (pilari 2) ja julkisen sektorin lainajärjestelystä (pilari 3). Näissä kahdessa muussa pilarissa pyritään saamaan liikkeelle lisäinvestointeja oikeudenmukaisen siirtymän tukialueiden hyväksi yksityisiä ja julkisia investointeja houkuttelemalla. Pilarit 2 ja 3 ovat saatavilla alueellisten oikeudenmukaista siirtymää koskevien suunnitelmien perusteella, ja suunnitelmissa on ilmoitettava pilareiden väliset täydentävyydet sekä pilareilla 2 ja 3 tuettavat alat ja toimet. Pilareista 2 ja 3 tuetut hankkeet voivat sijaita alueellisen oikeudenmukaista siirtymää koskevan suunnitelman alueiden ulkopuolella, jos ne hyödyttävät tukikelpoisia alueita auttamalla vastaamaan siirtymisestä johtuviin kehitystarpeisiin, kuten suunnitelmassa täsmennetään.^{57,58} Sekä pilarilla 2 että pilarilla 3 on oma oikeusperustansa, jossa määritellään investointien tukikelpoisuus.

Komissio perustaa oikeudenmukaisen siirtymän mekanismin pilarin 2 mukaisen, InvestEU-ohjelmaan kuuluvan **oikeudenmukaisen siirtymän järjestelyn**. InvestEU-ohjelma on toteutuskumppaneille myönnettävä talousarviotakuu. Suurimman hyödyn EU-takuusta saa EIP-ryhmä, mutta myös muut rahoituslaitokset ja kansalliset kehityspankit voivat hyötyä käytettävissä olevista varoista. Oikeudenmukaisen siirtymän järjestelyllä olisi tuettava taloudellisesti kannattavia yksityisen ja julkisen sektorin investointeja, jotka ovat oikeudenmukaisen siirtymän tavoitteiden mukaisia. Järjestely voidaan toteuttaa minkä tahansa

⁵⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/523, annettu 24 päivänä maaliskuuta 2021, InvestEU-ohjelman perustamisesta ja asetuksen (EU) 2015/1017 muuttamisesta.

⁵⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1229 oikeudenmukaisen siirtymän mekanismin mukaisesta julkisen sektorin lainajärjestelystä.

⁵⁷ ”Järjestelystä voidaan tukea alueellisissa oikeudenmukaista siirtymää koskevissa suunnitelmissa yksilöidyillä alueilla toteutettavia hankkeita tai hankkeita, jotka hyödyttävät kyseisten alueiden siirtymää, vaikka niitä ei toteutettaisi näillä alueilla, mutta ainoastaan silloin, kun rahoitus oikeudenmukaisen siirtymän tukialueiden ulkopuolella on kyseisten alueiden siirtymän kannalta keskeistä.” (Asetuksen johdanto-osan 30 kappale.)

⁵⁸ ”hankkeet hyödyttävät alueellisessa oikeudenmukaista siirtymää koskevassa suunnitelmassa yksilöityjä alueita” (julkisen sektorin lainajärjestelyä koskeva asetuksen 9 artiklan 1 kohdan a alakohta).

rahoitustuotteen avulla InvestEU-ohjelman neljässä politiikkaikkunassa⁵⁹ talouskasvun edistämiseksi ja viime kädessä niiden alueiden taloudellisen houkuttelevuuden lisäämiseksi, joilla on hyväksytty alueellinen oikeudenmukaista siirtymää koskeva suunnitelma. Esimerkiksi liikenne- ja energiainfrastruktuurihankkeita, joilla parannetaan oikeudenmukaisen siirtymän alueiden yhteyksiä, voitaisiin rahoittaa pilarista 2, vaikka ne toteutettaisiin muilla alueilla, jos tällaiset hankkeet hyödyttävät kyseisiä alueita ja niille on esitetty perustelut alueellisissa oikeudenmukaista siirtymää koskevissa suunnitelmissa.

Julkisen sektorin lainajärjestelyllä tuetaan ainoastaan julkisia investointeja. Sillä yhdistetään komission myöntämä avustustuki (1,5 miljardia euroa) ja EIP:n lainat (10 miljardia euroa). Kaiken kaikkiaan julkisen sektorin lainajärjestelyllä odotetaan saatavan liikkeelle 25–30 miljardin euron julkiset investoinnit. Jos EU:n avustustuen varoja lisättäisiin tai sitä tarvittaisiin järjestelyn asianmukaiseen täytäntöönpanoon, järjestely voitaisiin laajentaa koskemaan muita rahoituskumppaneita kuin EIP:tä. Sillä rahoitetaan hankkeita, joiden tuottamat tulot eivät riitä kattamaan investointikustannuksia. Näihin hankkeisiin odotetaan sisältyvän kaikentyypisiä julkisia infrastruktuureja, kuten energia ja liikenne, sosiaalinen infrastruktuuri ja sosiaalinen asuntotuotanto, tai kaupunki-infrastruktuurihankkeita. Pilariin 3 sisältyy myös neuvontatuki hankejatkomon luomiseksi. Julkisen sektorin lainajärjestelystä tukea saaville hankkeille ei voida myöntää samoja toimia varten tukea muista unionin ohjelmista, ei myöskään pilareista 1 ja 2. Julkisen sektorin lainajärjestely toteutetaan käyttämällä suoraa hallinnointia ja hanke-ehdotuspyyntöä. Kilpailu rajoitetaan käytäväksi ensimmäisessä vaiheessa jäsenvaltioiden sisällä ja myöhemmin avataan EU:n tasolla.

”synergia ja täydentävyys muiden asiaankuuluvien unionin ohjelmien kanssa yksilöityjen kehitystarpeiden käsittelyssä” (JTF-asetuksen 11 artiklan 2 kohdan j alakohta)

Muita, täydentäviä **EU:n rahoituslähteitä** tarvitaan, jotta tarvittavat vaikutukset valittuihin alueisiin voidaan saavuttaa. Tällaiset täydentävyydet on eriteltävä alueellisessa oikeudenmukaista siirtymää koskevassa suunnitelmassa. Toimitettavien tietojen on oltava yhdenmukaisia kumppanuussopimukseen ja asiaan liittyviin ohjelmiin sisältyvien synergioiden ja täydentävyyksien kuvauksen kanssa. On myös tärkeää korostaa rajanvetoa EAKR:n ja ESR+:n kanssa ottaen huomioon JTF-rahaston toimintalogiikka. JTF-rahastosta esimerkiksi tuetaan pääasiassa talouden monipuolistamista ja ammattitaidon parantamista tai uusien taitojen hankkimista siirtymän sosioekonomisten vaikutusten lieventämiseksi, mutta erityisesti EAKR:stä ja koheesiorahastosta voidaan tukea investointeja kohtuuhintaisen puhtaan energian teknologian ja infrastruktuurin käyttöönottoon ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen (politiikkatavoitteet 2 ja 3). Talouden nykyaikaistamiseksi olisi pyrittävä synergiaan EAKR:n kanssa älykkään erikoistumisen avulla (politiikkatavoite 1). Vastaavasti olisi varmistettava synergiat EAKR:n (politiikkatavoite 4) ja ESR+:n kanssa vihreiden taitojen ja vihreiden työpaikkojen kehittämiseksi. Erityisesti ESR+:sta voidaan tukea sellaisten uusien järjestelmien ja palvelujen kehittämistä työllisyyden, koulutuksen ja sosiaalisen osallisuuden aloilla, jotka kohdistuvat koko väestöön tai laajempiin kohderyhmiin kuin siirtymän vaikutusten kohteina oleviin. Muita rahoituslähteitä voivat olla Verkkojen

⁵⁹ https://europa.eu/investeu/investeu-fund/about-investeu-fund_en

Eurooppa -väline⁶⁰, Life-ohjelma⁶¹, InvestEU-ohjelma⁶², Horisontti Eurooppa -puiteohjelma⁶³, Digitaalinen Eurooppa -ohjelma⁶⁴, hiili- ja terästudkimusrahoitus⁶⁵, EU:n päästökauppajärjestelmän innovaatorahasto⁶⁶ ja modernisaatorahasto⁶⁷.

Elpymis- ja palautumistukivälineestä myönnetään tukea, jota ei makseta takaisin, sekä lainatukea jäsenvaltioiden uudistuksiin ja investointeihin. Lisäksi sillä edistetään yhteenkuuluvuutta, nopeutetaan toipumista covid-19-kriisistä sekä tehdään unionin talouksista ja yhteiskunnista kestävämpiä, palautumiskykyisempiä ja paremmin valmistautuneita vihreän ja digitaalisen siirtymän haasteisiin ja mahdollisuuksiin. Tukea annetaan kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien perusteella. On tärkeää varmistaa tapauskohtaisesti synergiat, täydentävyydet, johdonmukaisuus, yhdenmukaisuus ja rajanveto elpymis- ja palautumistukivälineen ja koheesio politiikan tuen (mukaan lukien JTF) välillä ottaen huomioon elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen⁶⁸ mukaiset menettelyt.

⁶⁰ https://cinea.ec.europa.eu/index_en

⁶¹ <https://ec.europa.eu/easme/en/life>

⁶² https://europa.eu/investeu/home_en

⁶³ https://ec.europa.eu/info/horizon-europe_en

⁶⁴ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/activities/digital-programme>

⁶⁵ https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/research-fund-coal-and-steel-rfcs_en

⁶⁶ https://ec.europa.eu/clima/policies/innovation-fund_en

⁶⁷ https://ec.europa.eu/clima/policies/budget/modernisation-fund_en

⁶⁸ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/recovery-coronavirus/recovery-and-resilience-facility_en